

חולמים עלייך /נתן יונתן

בשוב האל שיבת ציון
היינו כחולמים עלייך.
בנפול הלילה במדבר על צאלייך
על הררייך על חופך, על אביבך וזהבך
על מעייני-הישועה, על נחלייך.

כל העולם נברא, אולי
בשביל חנינא, בשבילי,
ולנו די קב חרוביך ודבלייך.
קצת יפו, קצת חולות אשדוד,
קצת מעקצך, קצת מדבשך.
גל אבנים זקנות מאד מירושלים.

זזה הכל. וזהב החול
ויין העצב - בכדייך
לשאת איתנו בדרכים של נדודיך.
וכשנגיע עד עפר בבוא הדרך אל סופה
גם את המעט הזה נשאיר לילדייך.

וגם נשאיר את החלום
אשר היינו אז חולמים-
שיירחף על חום גופך, על כפור ליליך
על אביבך וזהבך, על הלילות והימים
ע מעייני-הישועה, על נחלייך.

בשוב האל שיבת ציון
היינו כחולמים עלייך.

לזכרה של ליזקה אטינגר 15.4.2017 – 28.2.1919

שיירות האנשים שבורחים מאוקרינה, מזכירים לי את סיפורי השיירות של הנמלטים והמובלים בשואה, כפי שסיפרה לי אמא שלי.

אמא נולדה בעיר לידה, בפולין. היא כבר הייתה נשואה. בן זוגה מיהר לנסוע לבקר את אמו שגרה בוילנה כשנפוצו השמועות על כניסתם של הגרמנים לפולין.

ביום שנכנסו הגרמנים לפולין, אמא החליטה ללכת לבקר את חמתה בתקווה שתפגוש שם את בעלה. היא יצאה למסע רגלי כשמולה שועטים הטנקים הגרמנים. מדי פעם נעזרה בכרכרות שנסעו בצדי הדרכים.

אחרי יומיים של הליכה הגיעה לוילנה והצליחה להגיע לבית של חמתה ולשמחתה פגשה שם את בעלה. ברחובות וילנה היו המוני גרמנים חמושים.

היא הייתה נרגשת ושמחה למפגש והרגישה שעשתה את הדבר הנכון. הם ישבו שעות וסיפרו, כל אחד על מסעו באותם ימים.

בארבע לפנות בקר היו דפיקות חזקות בדלת. שני חיילים גרמנים, פרצו פנימה וחטפו בכח את בעלה ומאז לא ראתה אותו יותר.

בדרך לא דרך עשתה את דרכה חזרה ללידה, והגיעה ישר תחומי הגטו.

לאחר כמה ימים התחילו האקציות והגירושים לאושוויץ.

בתושייה, שעד היום אני מתקשה להבין את עוצמותיה, הצליחה לחמוק מהסלקציה יחד עם אחותה מרים, כשהיא נקרעת מהוריה ואחותה הצעירה שולמית וחומקת עם קבוצת חברים צעירים שנמלטת ומגיעה אחר מסע ביעותים ליער וחוברת לקבוצת פרטיזנים, שם עוזרת לטפל בחולים ופצועים וכך גם ניצלים חייה. בתום מסע תלאות היא עולה לארץ.

רבקה פרי – אטינגר

יהיה זכרה של ליזקה ברוך.

כל יהודי | נעם חורב

כל יהודי נולד	כל יהודי חייב לשאול.
עם מספר דמיוני על היד	כל יהודי חזר מהשאול.
שהולך תמיד איתו -	כל יהודי הוא ניצול.
לאורך חייו	
לאורך מותו	כל יהודי נולד
	עם מספר דמיוני על היד
כל יהודי נולד	שעוזר לו לזכור -
עם רכבת שקופה ממנה ירד	מאיפה הוא בא
ועליה חייו	ולאן הוא לא יכול
ועליה צחוק ילדיו	להרשות לעצמו
	לחזור.
כל יהודי נולד	
עם משא כבד על גבו	
וטלאי צהוב מרופט	
שנעוץ בדופן לבו	

מתוך "טיזטה של אושר"

לזכרו של חיים מילר 26.9.2020 – 29.4.1921

הראיונות עם חיים נעשו בפסח תשע"ד (אפריל 2014). הוא ביקש לא לפרסם את הדברים אז, אלא לאחר מותו.
יהי זכרו של חיים ברוך.

קורותיו של חיים מילר – פרקים בתולדות הישוב

חיים מילר מוותיקי חברי הקבוץ החיים עמנו, בן 93 שנים. אב ל-4 סב ל-7 נכדים ו-5 נינים. חיים סיפר על דרכו לציונות ולארץ, תיאר את עלייתו הבלתי לגלית ואת קורותיו בתקופת טרום המדינה. אני מביאה את דבריו:

חיים מילר נולד באוסטריה, באפריל 1921, שם עברו עליו נעוריו והוא דובר גרמנית רהוטה. עד גיל 13 לא ידע מה זאת צינות והיה קשור לסוציאלי-דמוקרטיה האוסטרית.

ב-1934 היה מרד בווינה וכל אנשי השמאל נעצרו. הנוצרים עלו לשלטון ואני הבנתי שאין לי מקום באוסטריה. אחרי כתיבת ח' החלטתי שאני עוזב את בית הספר, פניתי ללמודי מסגרות (מה שמשמש אותי עד היום), עבדתי כמסגר והגעתי לתנועה הציונית.

ב-1938 היטלר השתלט על השלטון באוסטריה ומאז אוסטריה הייתה נאצית. פיטרו את כל היהודים (כולל אותי) מעבודתם. כעבור זמן נשלחתי להכשרה חקלאית בחווה ע"י ברלין (שהייתה מאושרת ע"י הנאצים). בחווה הכרתי את אנשי השומר הצעיר והחלטתי להצטרף אליהם. ביליתי שם כמה חודשים, עד שהודיעו לנו, שיש סיכוי לעלות ארצה. חזרתי להיפרד מההורים וזו הייתה הפעם האחרונה שראיתי אותם – הם לא שרדו את המלחמה.

כעבור שבוע בפברואר 1939 יצאנו, (כל הקבוצה) דרך וינה עד הגבול האוסטרי יוגוסלבי ואונית המעפילים חיכתה בעיר היוגוסלבית שישק. האוניה הייתה קטנה מדי ל-400 איש שיועדו לעלות עליה. הנאצים איימו להחזירנו לברלין. ארגון ההגנה שלח אוניה גדולה יותר וקבלנו אישור יציאה לדרך. באמצע הים האדריאטי חיכתה האוניה הקטנה ועלינו עליה (כל ה-400 איש). הפלגנו ארצה בתנאים קשים ובגלל שטרם היה לאנגלים רדאר לא תפשו אותנו.

נחתנו באמצע הלילה באזור שפיים והלכנו 3 שעות ברגל עד אזור רעננה, אחרי שבוע עברנו לעין השופט – התחלה של גרעין אלגביש, שהשלים את קבוצת כפר מנחם. אחרי שנה וחצי בעין השופט יצאנו לעצמאות, היינו במגדיאל ורעננה והקמנו בית מלאכה למסגרות – הבסיס למפעל המתכת לקבוצת הגיע עם אנשי אל גביש והיה ממקימי מפעל המתכת.

בקיץ 1942 גויסתי לפל"מח, אחר כך לבריגאדה היהודית ובסוף התקופה הבאתי ארצה אונית מעפילים ובה 700 איש.

מעת הגעתי לקבוצת (ב-1946) הייתי מא"ז (מפקד האזור) במשך 30 שנה (כולל מלחמת השחרור), קודם במסגרת הגנה ואחר כך במסגרת צה"ל. היום פנסיונר ועובד במפעל המתכת.

התגייסתי למחלקה הגרמנית של הפל"מח ביוני 1942. המגייסים היו שמעון אבידן (עין השופט וסגנו יהודה בן חורין (הזורע)).

שבועיים לאחר שהקבוצת אישר את גיוסי, התייצבתי במחנה אוהלים, שהוקם ביער ליד משמר העמק. המחנה גודר עם שלט הכניסה אסורה. היינו כ-45 מגויסים, יקים צעירים. ייעוד המחלקה:

ביוני 1942, עמד הצבא הגרמני, בפיקודו של גנרל רומל, על גבול מצרים. בארץ הייתה חרדה גדולה מהגיעו ארצה (בארץ היו אז כחצי מליון יהודים). ארגון ההגנה החליט, שאם זה יקרה, כל יהודי הארץ יתרכזו על הר הכרמל ויהפכו אותו למצדה.

המחלקה הגרמנית הוקמה כמחלקת קומנדו שתפעל בעורף האויב, תגרום לו לאבידות ותעכב את הגרמנים בדרכם. התאמנו כחיילים גרמניים. כדי שנוכל להתחזות ככאלה – השגנו, בעזרת האנגלים מדים, מסלים ונשק גרמני וכן ספר הדרכה גרמני, והתאמנו בתרגילי סדר גרמניים – צעדנו והצדענו כחיילים גרמניים (כולנו ידענו גרמנית).

מעבר לזה, חרשנו את השטח בין משמר העמק וזיכרון יעקב ומוואדי מילק לזואדי ערה (האזור המשוער לתקיפת הגרמנים את המתבצרים על הכרמל) ותרגלנו איך מתנהגים, כשפוגשים חייל גרמני. התאמנו גם במטווחים ביער משמר העמק.

לאחר שרומל נסוג צורפנו לפלוגה של הפל"מח - עסקנו בסיוורים ליליים וגיוחות לסוריה וללבנון ועברנו קורס מכ"ם. היות והייתי עובד מתכת הפכתי לאחראי על הנשק. הנשק אוסן במערה קטנה, שהייתה ביער ואני כנשק טיפולתי בו, שיהיה מסודר, נקי ומוכן להפעלה.

כשהצבא הגרמני נסוג, נפסקו הקשרים עם האנגלים וכדי שהאנגלים לא ימצאו את הנשק שלנו העברנו אותו לסליק במרתף של רפת במשמר העמק.

בשלב מסוים החליטו בפל"מח, שעלינו ללמוד להפעיל נשק אנגלי – הביאו מקלע ברן ואני זוכר באופן אישי את ההוראות שקיבלתי מיצחק רבין ז"ל, שאימן אותי להפעילו.

שגרת האימונים נמשכה - אימנתי אנשי פל"מח בזריקת רמון ועשינו תרגילי התמצאות ואימונים ביום ובלילה.

בסתו 1944 הוקמה החי"ל – חטיבה יהודית לוחמת והוחלט (בעצה אחת עם האנגלים), לגייס אליה את המחלקה הגרמנית. תחילה קיימו חודש אימונים בצריפין ולמדנו להתנהג כמו חיילים אנגליים, מינואר עד מאי 1945 עברנו אימוני חיל רגלים במצרים ממערב לאגם המר(היינו טובים יותר משאר החיילים).

בתחילת מאי הפלגנו מפורט סעיד לאירופה יחד עם הרבה חיילים אנגליים.

ב-8.5.1945 הגענו לעיר טרנטו (איטליה) ופגשנו שמחה גדולה. התברר לנו, כי נסתיימה מלחמת העולם השנייה בחזית האירופית, עם חתימת גרמניה על הסכם הכניעה הסופי.

שוב נותרנו ללא עבודה. הגענו לבריגאדה היהודית במרכז איטליה ואחר כך נדדנו איתה צפונה והתמקמנו בטרזו – על גבול, איטליה, אוסטריה, יוגוסלביה. שם פגשנו פליטים יהודים ושמענו את סיפורם ואז הוחלט שמוכרחים לעשות משהו והוקמה קבוצת נקם.

הורדנו את המגן דוד (סמל הבריגאדה) מהשרוול ושמו סרט של המשטרה הבריטית ובעזרת פרטיזנים יוגוסלביים איתרנו אנשי ס.ס, וידאנו מה עשו במלחמה והם הוצאו להורג, אחרי משפט שדה קצר. על פי הערכות הומתו כך כמה מאות אנשי ס.ס תוך 3 חודשים.

אחרי זה המחלקה שלנו עשתה טיול לאוסטריה, על הר גבוה מצאנו שני אנשי ס.ס ואחד החברה דרדר אותם במדרון.

כעבור זמן קצר הצבא הבריטי החליט להזיז את הבריגאדה למערב אירופה – הגענו לבלגיה והולנד. יום אחד גייסו אותי, לפריז, לעזור לקבוצת פרטיזנים מליטא בראשות אבא קובנר ז"ל. הקבוצה תכננה

לפוצץ את כל הגשרים בגרמניה ואני נתבקשתי לעזור להם בחבלה. תוכנית זו לא יצאה לפועל וזה היה גם גורלה של התוכנית להרעיל את המים בנירנברג.

כאן מתחיל הפרק השלישי בפועלי הבאת אוניית פליטים ארצה. מהיחידה שלחו אותי ללוות משאיות של פליטים שיצאו מאנטוורפן למרסי. הגענו למרסי ונשארתי שם להכין מחנה לקליטת 350 פליטים בחווה עזובה. הם הגיעו אחרי שבוע ימים ואני הייתי ראש המחנה. ישבנו שם חודש ימים. ניסיתי ללמדם מילים ושירים בעברית ואיך רוקדים הורה. כעבור חודש אהוד אבריאל ז"ל (שהיה פעיל בעליה בלתי לגלית), פנה אלי ללוות את האוניה. למחרת הגיע רב החובל, אחרי תיאומים יצאנו למחרת לדרך. הלכנו 3 שעות ברגל עד לאוניה הטורקית הרעועה אסיה. 350 הפליטים עלו על האוניה ועוד 350 פליטים, שהגיעו ממקום אחר. על האוניה היינו 3 אחראים – רב החובל הישראלי ישראל רותם ז"ל, אני, שהייתי אחראי על שלומם וביטחונם של 700 הפליטים ואלחוטאי המורס – יואש צידון.

שטנו שבועיים בדרך וביום האחרון 150 ק"מ לפני חיפה, נתתי הוראה לא לעלות לסיפון, כדי לא להתגלות ע"י האנגלים (שכבר היה להם רדאר). ב- 7.00 בבוקר מופיע פייפר אנגלי מעל האוניה. באותו יום בצהריים משחתת אנגלית עומדת מולנו וחיילים אנגליים עולים לאוניה. כל ה- 700 פליטים שרו את התקווה ושם האוניה שונה לתל חי (כי הגענו ארצה ב"א באדר). האוניה הובלה לחיפה בליווי האנגלים. לעת ערב הגענו לחיפה – כל הפליטים עברו לאוטובוסים, בין שתי שורות של חיילים, כדי להגיע לעתלית. אני זיהיתי חברי פלמ"ח שעמדו על המזח וברחתי אליהם ולא הגעתי לעתלית. כדי להיות רשמית בארץ (הלא אני חייל בבריגאדה), קיבלתי תעודת זהות עם התמונה שלי על שם יצחק הינהורון. עם התעודה הזאת הרגשתי בטוח ויצאתי בנחת מהנמל לבית מלון בחיפה.

הביאה לדפוס: יהודית אפרתי

נזכור את בנינו חברינו שנפלו במערכות ישראל

יעקב גולדשמיט (רינגל) -

נולד ב- 30.3.1920 נפל ב- 12.11.50 בהתפוצצות מחסן מוקשים בשדות כפר מנחם.

עמרם בן חורין -

נולד ב- 4.9.39 נפל ב- 6.6.67 בקרב על עזה.

יוחנן בן חורין -

נולד ב- 10.4.45 נפל ב- 6.6.67 בחזית סיני.

דני גלבוע -

נולד ב- 13.3.42 נפל ב- 4.11.70 בדרכו לשרות מילואים.

גבריאל ברעם -

נולד ב- 26.12.54 נפל ב- 6.10.73 בחזית סואץ.

עמוס ברוג -

נולד ב- 14.1.53 נפל ב- 9.10.73 בקרבות ברמת הגולן.

ראובן כהן -

נולד ב- 2.3.46 נפל ב- 10.10.73 בקרבות ברמת הגולן.

גיא שלו -

נולד 12.4.60 נפל ב- 19.8.80 בקרב בלבנון.

גדי פטיש -

נולד ב- 25.6.44 נפטר ממחלה ב- 8.1.1990 בעקבות שרותו בשייטת.

יואל בן אשר -

נולד ב- 26.3.51 נפטר ממחלה ב- 15.4.2004 בעקבות שרותו בשייטת.

הציפיות שלי מהחיים במדינה

6 תושבים התייחסו לציפיותיהם מהחיים במדינה במציאות הנוכחית:

רינה קרן

מהן ציפיותיי מהממשלה לשנה הבאה – לקראת שנת העצמאות ה-75 אני מצפה ואולי חולמת על מדינה יותר מתוקנת עם הרבה מטרות שיש לשאוף אליהן. המדינה צריכה להיות מדינת כל אזרחיה ללא הבדל דת, מין וגזע, תוך שוויון זכויות וחובות. לצערי קיצונים מעטים בשני הצדדים אינם מאפשרים ומונעים מאתנו התקרבות הבנה שקט ורגיעה באזור ובמדינה. אני מצפה כי יצומצמו הפערים הכלכליים ושהמדינה תתכוון למדיניות רווחה, תוך תיעדוף לאוכלוסיות ולשכבות החלשות. אני מצפה להשקעה רבה בתחום החינוך השקט והבטחון האישי..

דודו שור

קודם כל זכינו שמוסדות הקבוץ והישוב מתפקדים היטב – המזכירות, ההנהלה העסקית, ועדת תכנון, הוועד וועדת תרבות. בקיבוץ, ההוכחה לכך - תהליך ה"שיוך", שעבר מצוין וההחלטה שהתקבלה למרות הפערים בין החברים. חיי התרבות בישוב פעילים ומגוונים והציבור מעודכן בנעשה. מבחינה לאומית, כל יום שממשלת השינוי מתקיימת זה בגדר נס. לא האמנתי שהיא תחזיק כל כך זמן. כל יום שהממשלה נשארת זה בפירוש בשורה, המראה שאפשר למשול עם כל קשת הדעות. חולשתה של ממשלה זו היא גם חזקתה ואם תצלח שנתיים של הרגעת השטח – דיינו. כמשימות ראשונות אני רואה את החזרת תפקוד המשטרה ומערכת המשפט, בעיות רווחה וחינוך. כל זה מול האלטרנטיבה של הכפפת כל מערכות השלטון לשליט אחד שנאבק על חפוטו. לצערי, צריך להתכונן לבחירות בקרוב, מה גם שהתקשורת מלבה כל סימן של סדק בקואליציה ויש עיתונאים שזו פרנסתם.

אני מאחל לנו יום עצמאות שקט ושנצליח לצלוח את ימי הרמדאן בשלווה, למרות שמשני הצדדים יש כוחות קיצוניים שמנסים בכל הכח ללבות את האש. אני מקווה שערביי ישראל ישכילו להבין שאם הם יהיו חלק מאתנו וישתלבו בכל המערכות ייטב להם וייטב לנו. שנחוג את יום העצמאות בסימן שקט שגשוג ופריחה, למרות הסערה מעלינו.

אייל נוביק

הבעיות הביטחוניות שמוצגות בתקשורת מפחידות את הציבור יתר על המידה ואינן מסייעות להרגעת המצב הביטחוני. הבעיה העיקרית שלנו היא ה**הנהגה**. אין לנו קול אחיד אצל נבחרי ציבור וזהו עניין מהותי, אשר מייצר תחושת פסימיות שאין הנהגה חזקה במדינה. השדרה הניהולית של המדינה מתפקדת חלקית עקב ריבוי מפלגות המושכות לכיוונים שונים לפעמים מטעמים פוליטיים ולא מקצועיים. אמנם ריבוי המפלגות מאפשר ייצוג של יותר מגזרים (זזה טוב), אך הוא מכביד מאוד על ניהול המדינה. אנשי מקצוע ולא פוליטיקאים צריכים לנהל את משרדי הממשלה. למשל, רופא בכיר ומנוסה, אשר ניהל מערכות בריאות בעברו, כשר בריאות עדיף על פוליטיקאי או איש חינוך בכיר, אשר ניהול מערכות חינוך בעברו, ייטיב לנהל את מערכת החינוך כשר חינוך.

למרות דעתי כי ההנהגה, כבר הרבה שנים, מתפקדת חלקית, כאשר אני חוזר הביתה מחו"ל אני מרגיש הכי בטוח בעולם.

צריך לחזק את מערכות הביטחון ובפרט את המשטרה, לתת להם יותר כלים לפעול מול מי שמנסה לפגוע מדינה, על מערכת המשפט להיות יותר נוקשה מול אלו שמנסים לפגוע באחרים.

מדינת ישראל היא מקום נפלא לחיות בו עבור העם היהודי. אין לנו מקום אחר. בנינו פה משהו נפלא ואנו צריכים לדעת גם לשמור על זה.

צביקה דולגין

עם הביטחון יש מי שמתעסק ואתו נסתדר – אנחנו יודעים להילחם באויבים חיצוניים. אירן תפגע בנו אך היא לא תחריב אותנו, חיזבאללה וחמאס יפגעו בנו אך הם לא יחריבו אותנו. הבעיה היא מה קורה בתוך הגוף פנימה. אני לא רואה שאנחנו לוקחים מספיק ברצינות את הבעיות האחרות ומצליחים להתמודד אתן.

הבעיה הגדולה לטווח הארוך היא כמובן **החינוך** – מערכת החינוך קרסה מזמן, לא צריך שם רפורמה כי אם מהפכה מקיפה ויסודית. הבעיה אגב אינה תקציבית, הרבה אנשים לא יודעים אבל יש כסף בחינוך. זה לב הבעיה ושם גם נעוץ כמובן הפתרון.

הבעיות הקונקרטיות החמורות ביותר היום הן **משבר הדיור והפשיעה בחברה הערבית/ המצב בנגב** (אותה בעיה). מי שלא הבין ב"שומר חומות" כנראה לא יבין אף פעם. מוכרחים איכשהו לחבר את ערביי ישראל למדינה (היהודית!), כאזרחים ולא כאויבים. לפעמים מספיק שיבינו עד כמה האלטרנטיבה העומדת בפניהם מזעזעת.

באותה חומרה לפחות אני רואה את **משבר הדיור** – זהו מצב חרום לאומי, לא פחות. אם לא תהיה לאזרחים אפשרות לגור כאן, הרבה מהם לא יגורו כאן, ולכל אלו שאומרים שלא חייבים לקנות דירה, מחירי השכירות הם כמובן נגזרת של מחירי הקנייה. זה כבר הפך להיות טירוף. אני חושש מאוד, שבקצב הזה יתחילו גלי עזיבה למקומות שמאפשרים דיור ומחיה בסכומים הגיוניים, ויש כאלו.

אין לי תשובות לכל הבעיות, אבל בהחלט רעיונות שונים. לא זה המקום לפרטם. אני באמת שמח, שיש סוף סוף ממשלה (אני לא שמאלני), על אף שהיא לא מושלמת. מדובר באנשים שבאו לעשות את עבודתם וזה שינוי גדול ממה שהורגלנו אליו, אבל הם קיבלו מצב של הזנחה רבת שנים וצריך תקופה ארוכה כדי לתקן את המצב. נכנס לכנסת דור של פוליטיקאים בגרוש, שעצם קיומם בא להם מזריעת מחלוקות ושנאת האחר. חברי כנסת אלו רואים רק את טובתם לנגד עיניהם. אני חושב, שהממשלה הנוכחית היא בכיוון – הם רוצים לעשות את הדברים הנכונים, אבל עדין היא לא יציבה ונשקפת סכנה שנתניהו יחזור.

חיים יפרח

שנחיה כולנו בטוב ובכבוד, בפתיחות ובסבלנות, שנדע אהבת חינוך.

עומר שגיא

שמי עומר שגיא, בת 19, מתגוררת ביישוב כפר מנחם מזה 15 שנים. אהבתי הגדולה למדינה שוררת בליבי מגיל ינקות ומאז ומתמיד אני זוכרת את עצמי מטיילת ברחבי ישראל ומרגישה ברת מזל. ברת מזל על הטבע הקסום ששוטף את עייני בכל פעם מחדש, על המקום המובטח במדינה שלי, על הזכות לשרת בצבא ההגנה לישראל ולשמור על הבית שאני כל כך אוהבת. בשנים אלו, לאחר שסיימתי את 12 שנות לימודי אני עם הפנים קדימה לשלב הבא בחיי, שירות צבאי בצבא ההגנה לישראל. רגע לפני גיוסי אני עוצרת וחושבת על החיים שאני מאחלת לעצמי ומרשה לעצמי לחלום בגדול על לימודים אקדמיים, עבודה שתסב לי אושר וסיפוק, על בית יהודי וציוני ביישוב, על ילדים עם חינוך חם אוהב, ציוני וערכי ועל ברכות נוספות שאני מקווה בעזרת השם להגשים. בעודי חולמות ומפנטזת כיצד חיי יראו אני נזכרת במציאות שמתרחשת במדינה שלי, שעם כל אהבתי אליה אני בהחלט מודעת לקשיים ולחסרונות שבה. אני חולמת על בית ואדמה ורואה את יוקר המחייה בארצי. אני חולמת על חינוך וערכים לילדי ורואה את מערכת החינוך שבה הילדים כיום גדלים.

אני חולמת על בית יהודי ציוני ורואה את המצב הבטחוני במדינה. ומנקודות אלו עולות הצפיות שלי מהמדינה-
אני מצפה מהמדינה לאפשר לכל זוג צעיר שרוצה לבנות בית במדינת ישראל, לעשות זאת. כמו כן אני מצפה מהמדינה לשפר את מערכת החינוך, להקנות ערכים ומקצועות רלוונטיים שיאפשרו לדור הצעיר להתקיים בכבוד.
צפייה נוספת מהמדינה היא לקחת אחריות על המצב הבטחוני ולאפשר לאזרחי מדינת ישראל לחיות חיים בטוחים ורגועים.

" הדואג לימים- זורע חיטים,
הדואג לשנים- נוטע עצים,
הדואג לדורות- מחנך אנשים"
- יאנוש קורצ'אק
בתקווה לימים טובים יותר,
עומר שגיא.

איך נתמוך בילדנו (וגם בעצמנו) בתקופה מאתגרת של אירועי טרור

אירועי הטרור בארץ, מספר הנפגעים הרב, מלחמה באוקראינה, אלו מפגישים אותנו עם החרדה הקיומית, הקיימת בנו. תקופה זו מאתגרת אותנו המבוגרים, וגם את ילדינו בהתאם לגילם.
כיצד מיישבים את הסתירה התהומית בין חינוך הילדים לסובלנות ושלווה, לבין אכזריותם של מחבלים מתאבדים? כיצד נגן על ילדינו מפני המציאות העגומה הן בהיבט הרגשי והן בהיבט התפקודי של עשייה או הימנעות מעשייה מתוכננת? שאלות רבות עולות במציאות זו.
כיום יודעים כי תגובות פוסט טראומטיות נצפו אצל ילדים ומבוגרים, גם כשלא נכחו בפגיעה, אלא נחשפו אליו בצורה אינטנסיבית בתקשורת.

להלן דגשים שכדאי לאמץ בתקופה זו:

- **הימנעו מחשיפה מוגברת לתקשורת;** התמונות המוקרנות, הכותרות, הצלילים, אף אם של כוחות ההצלה, כל אלו נספגים עמוק בחוויה ומעוררים בהלה. חשיפה חוזרת וממושכת לחדשות בטלוויזיה מגבירה את עוצמת החרדה וחוסר הביטחון.
- **שיח ממוקד;** שמרו על המחשבה, שמדובר באירועים נקודתיים חריגים וקיצוניים, ולא בתופעה יומיומית שכיחה ונפוצה בכל רגע ובכל מקום. חשוב לשוחח על שאירע, לבטא בכנות מחשבות ורגשות. אם ההורה מרגיש מוצף ברגש, חשוב למצוא קודם כל רגע מרגיע ומארגן לעצמו, טרם השיח וההתייחסות בנושא עם ילדו.
- **מסרים בוני חוסן;** שדרו אמון בגורמי הביטחון, שפועלים ככל יכולתם לשמור עלינו. שדרו תקווה ואופטימיות, בדגש על תקופה שתחלוף. ילדים החשופים למראות הזוועה והטרור בתקשורת, עשויים לחוש שהם, משפחתם וכל המדינה עומדים בפני כליה מיידית. רצוי לתת מידע לגבי עוצמתה של ישראל ולהבהיר, שיש אמנם דאגה ואירוע קשה, אך בשום אופן אין סכנה לקיומה ועתידה של המדינה.
- **עשייה ושמירה על שגרה;** שגרה חשובה ביותר לשמירת רציפות החיים ותחושת שליטה. הקפידו להמשיך בתוכניות השגרה שלכם והרבו בעשייה. עשייה מסיחה את הדעת ומעניקה תחושת משמעות ושליטה (זמן לאפות עוגיות, לתכנן טיול וכד').
- **כל אחד מגיב בדרכו;** שימו לב לתגובות הילדים; מילוליות ולא מילוליות, המשחקים שלהם, הדיבור והטון, אלו עשויים לספק מידע לגבי צרכיהם. חלק מהילדים ירצה לקבל פרטים רבים על האירוע, חלק יגיב בשתיקה, הסתגרות ודאגה, אחרים יגבירו את פעילותיהם וחלק ימשיכו כאילו לא אירע דבר. עודדו את הילדים להביע את רגשותיהם ופחדיהם באופן מילולי או בדרך של משחק ויצירה. חשוב להתייחס בכבוד לרגשות ולהימנע ממשפטים כמו "אתה לא צריך לפחד..." . שיחה פתוחה עם הילד על פחדיו אינה מגבירה או יוצרת פחדים.
- **הרבו בעשיית טוב לעצמכם ולסביבתכם;** עשיית טוב תמיד ממלאת כוחות ובונה חוסן.

בתקווה שנדע במהרה ימים שלווים

בלב כבד

איך אפשר לבוא לפרעה בטענות? פעם אחר פעם הקב"ה מכביד את לב פרעה, הוא מסרב לשחרר את בני ישראל ונענש במכה חמורה. נהרות של דיו נשפכו בניסיון להסביר כיצד אפשר להעניש את מי שנשללת ממנו הבחירה החופשית?

נראה לי שישוד העניין הוא בהבנת המושג "הכביד את לבו" החוזר פעמים רבות בפרקים אלו. כאשר נשלח משה לדבר אל פרעה, הוא מסרב לשליחות בין השאר בטענה ש"כבד פה לשון אנכי". אך "כובד הפה" אינו מתקבל על ידי ה' כתירוץ להימנע מהשליחות אלא כאתגר שיש להתאמץ ולהתגבר עליו. כמה פרקים מאוחר יותר, ביחס לחיל פרעה הרודף אחרי בני ישראל, נאמר הביטוי "וינהגהו בכבדות", אך דבר זה לא גורם לפרעה לסגת או להחליט להפסיק לרדוף אחרי בני ישראל, אלא רק להגביר את המאמץ בדרך להשגת המטרה.

כשם ש"כובד הפה" אינו סיבה שלא לדבר ו"כובד המרכבה" אינו סיבה שלא לנסוע, כך "כובד הלב" אינו סיבה שלא לרצות. הקב"ה אמנם הכביד את לב פרעה, אך משמעות ההכבדה איננה שלילת הבחירה החופשית. האדם מחויב לבחור לעשות הישר והטוב, גם כאשר המציאות מכבידה וגם אם הלב כבד...

אילעאי עופרן הוא ראש מכינת רוח השדה ורב קבוצת יבנה

הביאה לדפוס את שגיא

ללכת שבי אחרייך/אהוד מנור

להיוולד כל בוקר מחדש,
עם כל מילת פרידה למות מעט,
ולהביא אל העולם עוד בן ובת
בארץ של חלב, מרור ודבש.

ללכת שבי אחרייך,
לנשום את השמש הצורב,
לחלום אותך מול שמיים,
לכאוב אותך ושוב להתאהב.

לשאת חלום מבטן, מדורות,
לשאול באביבייך נחמה,
לחיות על פני ובתוכי האדמה
הנוראה והיפה הזאת.

ללכת שבי אחרייך...

עם ערב הד קולנו יעלה,
מבוקר יום אלינו הוא יבוא
ופדיונו יראה עד בוא ערבו,
מתי סוכת שלומך עלינו תיגלה.

ללכת שבי אחרייך...

מועדון הנעורים בפסח

לקראת חופשת הפסח קיימנו אירוע קהילתי – יום המעשים הטובים, בו טיפחנו גינות של ותיקי הקיבוץ, הקשבנו לסיפורי עברם, שיחקנו יחד במשחקי קופסא וסייענו להם בתחום הטכנולוגיה והמולטימדיה.

בני/ות הנוער השתתפו בפסח בטיולים ארציים של השומר הצעיר ובטיול המועצה: נערי/ות כתות ז' - ח' לקחו חלק, במשך 4 ימים, בטיול "חוצה גליל" הלכנו לאורך נחל כזיב, העפלנו להר מירון וסיימנו בנחל עמוד. בני/ות כתה ט' פתחו בטיול של המועצה, והתנסו בהדרכה של ילדי/ות כתות א'-ג'. הטיול וההתנסות בהדרכה התרחשו במשך יומיים בשביל הבורות והבארות של פארק בריטניה. שכבות י'-י"א טיילו 4 ימים בגליל התחתון במסגרת "מסע המרד" החניכים שילבו את הכרת הארץ בשיח על תיקון חברתי.

בקבוץ קיימנו לנערי/ות כתות ז' התנסות בעשייה ומלאכה בסדנת נגרות, בה בנו ספסלים (נמקם אותם ברחבי הישוב אחרי שיוחלט היכן). אנחנו נערכים להשתלבות במועדים הלאומיים – ציוני הזיכרון בערב יום השואה והגבורה וביום הזיכרון לחללי צה"ל. ניקח חלק פעיל ביום העצמאות במפגן אש מושקע. כל העת המשכנו וממשיכים בפעילות השגרתית של מועדון הנעורים.

עדכן יונתן פיינר

יונתן פיינר

מנהל החינוך החברתי כפר מנחם

נייד: 005-7461945

תנועת השומר הצעיר (ע"ר) 9-165-000-58

www.hashomer-hatzair.org |

פרויקט עוגה

כמיטב המסורת שהחלה לפני מספר חגים, "פרויקט עוגה" יצא לדרך גם בחג פסח האחרון. 20 מתנדבות מהקיבוץ ומההרחבה אפו וחילקו עוגות תוצרת בית ל-24 מוותיקי הקיבוץ מגיל 80 ומעלה. מצד המתנדבות נרשמה התרגשות ושמחה גדולה על היכולת לשמח ומצד הוותיקים שמענו התרגשות על המקום שמשאירים להם בקרב הקהילה. בברכת שנמשיך לשמח ולשמח.

רות ברוידא

תרבות

יום המעשים הטובים

ביוזמת מועדון הנוער, השומר הצעיר והתרבות, ציינו את יום המעשים הטובים הארצי. מטרת האירוע הייתה לקרב בין הילדים ובני הנוער, לחברי הקיבוץ הוותיקים. במועדון ומסביבו הוקמו פיונות מגוונות - מתמיכה בתפעול אפליקציות בטלפונים ופתרון בעיות במחשבים, דרך משחקי שולחן נצחיים משותפים לצעירים ולוותיקים, ועד סיפורים מהקיבוץ של פעם לקהל הצעיר.

יום הילדה והילד

הוא חזר ובגדול. יום הילדה והילד של כפר מנחם היה קרנבל מטורף שהשתלט על שטח שמחדר האוכל ועד הסיפרייה. הכל היה שם - קירות טיפוס אמיתיים ומתקני אקסטרים, פינות יצירה, משחקי ענק, הפעלות ודברים טעימים. שעות ארוכות של חגיגה לילדים, להורים ולסבים. חשוב לציין שהאירוע המורכב הזה תוכנן, הופק ובוצע כולו על ידי צוות מתנדבים מדהים שהשקיעו ימים ולילות ובעזרת השומר הצעיר והנוער שלקחו חלק מרכזי בהצלחה.

המימונה

בערב יציאת פסח נחגגת המימונה, שכבר מזמן הפכה לחג רשמי על לוח השנה שלנו. הפעם החלטנו, ביוזמתה של רות שגיא, לארגן מימונה קהילתית - מסיבת רחוב שמחה ומתוקה. המונים הגיעו לטרוף מופלטות, ממתקים מרוקאים מסורתיים ופירות יבשים, ולתבל בצייסר של ערק. המוזיקה, התאורה, האווירה השמחה וצוות הנערות והנערים שלא הפסיקו לטגן מופלטות, הפכו את המימונה הקהילתית לחווייה אמיתית.

צילום: רות שגיא

יום הזיכרון לשואה ולגבורה

יום השואה צוין השנה בכפר מנחם, בערב מיוחד. בשעות אחר הצהריים ועד הערב, הוזמנו תושבי הישוב להניח פרחים (שהוכנו במקום) על אנדרטת נספיו השואה. מוזיקה שקטה נוגנה במקום ורבים הגיעו להניח פרחים.

בערב יום השואה, נערך הטקס המסורתי במסלעה, שסודרה ועוצבה במיוחד לאירוע. מאות ילדים, נערים, מבוגרים וזקנים, מילאו את המסלעה. היה מכובד ומרגש. לאחר הטקס נערך מפגש, במסגרת תוכנית "זיכרון בסלון", עם זאב וינקלר מניר בנים, שסיפר על נעוריו וחוויותיו מבודפשט של סוף שנות ה-30 ותחילת ה-40.

שוק המכירות המסורתית

שוק המכירות המסורתית, בניהולה של לימור אייל, חזר לדשא של הספריה. הרבה דוכנים של יד שניה, יצירות עצמיות ודברים טעימים הוקמו על ידי מבוגרים וילדים. מזג האוויר האיר פנים, ומשפחות רבות בילו שעות של כיף על הדשא.

צילום: לימור אייל

בשבילי כפר מנחם זה בית

אפרת מולאי מסיימת בימים אלו 7.5 שנים של עבודה בכפר מנחם – התחילה (מ-2014.12) כמזכירת הגיל הרך ומ-2015.10 כמזכירת האגודה.

את תפקידה ותפקודה כמזכירת האגודה בנתה באופן הדרגתי, עבודתה כוללת טיפול בכל ענייני מזכירות הישוב והנושאים המוניציפאליים, חינוך, דואר, ספריה, מיחזור וכו'. בתחום אחריותה כל נושאי השירותים לתושב וטיפול בפרויקטים מיוחדים שעשינו בישוב, כמו גן השעשועים החדש, מסלול האופניים, שילוט ברחבי הישוב, הברזיות ועוד. היא ריכזה את כל המגעים עם אנשי המקצוע והקבלנים הקשורים, והיא בקשר יומיומי מתמיד עם קבלן הנוי, גורמי המועצה, המופקדים על שירותים שונים וחברי הוועד בתחומי אחריותם.

וכמובן קשר מיוחד ונמשך עם התושבים - "גם כשדיברתי עם תושבים על נושאים פחות נחמדים והיו תלונות, זה היה לגיטימי - השיח בינינו היה מכבד ובסוף נפתרו הדברים בדרכי נועם".

"אני מרגישה בבית בכפר מנחם, כפר מנחם זו פנינת טבע מכל בחינה - במקום, בנוף שלה, בנוי ובמחזור והאוכלוסייה מאוד איכותית.

פעלתי מתוך תחושת שייכות, הרגשתי כאילו אני מטפלת בביתי, הזדהיתי עם התושבים והמקום שמחתי לתת שרות לתושבים, בהדרגה בניתי את המשרד ושירותיו, הגדלתי את אמון התושבים במערכת והיה לי נחמד לעבוד פה".

אפרת בנתה את משרד האגודה וביססה בו נוהלי עבודה מסודרים ומקובלים. כוחה של אפרת היה בשקט שלה בטיפול הדיסקרטי, האמין והענייני בדברים. היא פעלה בצניעות, נטרלה מאבקים והייתה כתובת להרבה תושבים, טיפלה בדברים לפי הצורך בלא להטיל דופי באיש הרבה דברים בישוב הסתדרו על הצד הטוב.

לאפרת הרבה תודה. איחולי הצלחה בכל אשר תפני ולהתראות את מופנות אלינו.

הביאה לדפוס יהודית אפרתי

מתנדבים למען גימלאים

בעקבות התבגרות תושבי המועצה, והתארכות תקופת הפנסיה, כאשר הגמלאים מסוגלים להמשיך לדאוג לעצמם, לחיות חיים עצמאיים ומהנים וגם לתרום לחברה, יזמה המועצה האזורית הכנת תכנית רב שנתית לגיל השלישי.

לצורך כך, נערך בכל יישובי המועצה סקר מקצועי, שבדק צרכים ורצונות של האוכלוסייה בגיל השלישי כמו כן, כל ישוב התבקש לחשוב על יוזמות לחזוק הקהילתיות בגיל השלישי ביישובו- פיתוח שירותים ותוכן פעילות.

אצלנו, התנדבו מספר חברים ותושבים ולקחו על עצמם לדאוג לפעילות לבני הגיל השלישי ולהביא למודעות הציבור את חשיבות מעורבות בני הגיל השלישי בקהילה, שכן הגיל השלישי מהווה כשליש מכלל האוכלוסייה.

אנו מנסים לערב את הנהלת היישוב בנושא זה וכן מזמינים חברים נוספים להצטרף אלינו לעשייה (הנהלת הקבוץ תומכת בפעילות וזקנה מיטיבה הוא היעד השלישי מבין שמונת מטרות התכנית הקהילתית הרב שנתית).

לאחרונה יצאה המועצה ביזמה הנקראת "קול קורא". זוהי פניה ליישובים האומרת שיוקצה מימון ייחודי לפרויקט יישובי לגמלאים, שיובילו אותו גמלאים, ושיעמוד בקריטריונים שהמועצה תקבע. מובן שגם אנו מעוניינים להציע ולהשתתף ולשם כך גם נשמח להיעזר בכם חברים.

בתכניתנו להתחיל בהקדם פעילויות לגיל השלישי – מפגשים במועדון, ארוחות משותפות, הרצאות, סרטים ועוד. כמובן שלא ייגרע חלקם של הטיולים.

בקרב יתקיים מפגש בו נשמע על תוצאות סקר הגיל השלישי בקיבוצנו ובמועצה כולה וכן נשמח לשמוע הצעות לפרויקט "קול קורא".

נקווה להתראות עם כולכם!

צוות מתנדבי הגיל השלישי -

רינה קרן, אורית גלאור, צביה ג. עלווה, מרים יבלונקה,

נועם מילשטיין, טל צור, יגאל ברק ואורה דביר

תערוכה בנושא האיסלם והרמאדן בבית ספר "האלה"

(מתוך עמוד הפייסבוק של בית ספר "האלה")

"לקראת חודש הרמאדן הקמנו בבית ספרנו תערוכה בנושא האסלאם והרמאדן . בתערוכה הוצגו קטעי מידע על תרבות האסלאם, חגים ומנהגי האסלאם, המטבח הערבי ולבוש מסורתי. הילדים הביאו מביתם את סמלי החג והאסלאם שהוצגו אף הם בתערוכה.

היום, הורי התלמידים הוזמנו לתערוכה, צפו ופעלו בה עם ילדיהם והצוות החינוכי.

במהלך השבוע מגיעות כל הכיתות להתרשם מהתערוכה, להשתתף בחידון בנושא הרמאדן לשחק במשחק זיכרון דיגיטלי שמוקדן מהדינמיקלאס בנושא האסלאם. כל ילד לומד לכתוב את שמו בערבית על לוח השפה הערבית .

אנו שמחים שנפלה בידינו הזכות לשתף את כלל תלמידי בית הספר בלמידה חווייתית על תרבות האסלאם. תודה ללביאת רכזת תכנית חיים משותפים על הקמת התערוכה, ליונה המורה לאמנות על העזרה בעיצוב החדר ולשני הרוש על המשחק הדיגיטלי.

רמדאן כרים לכל תלמידינו הערבים ולמשפחותיהם"

הבוקר פגשתי את בני המשפחה כשיצאו מבית הספר בסוף הפעילות, אברהים, וואג'די, מוחסין והנשים שלהם. הם התרגשו מאוד מהאירוע, כל הכבוד לבית הספר האלה ולצוות שארגן את התערוכה והפעילות באמת אין מילים.

גידי קרון

יום עסקאות סח ויאים סקטים ובלוחים

בחורף תשפ"ב ירדו 590 מ"מ גשם

לא לעד זלמנוביץ וכל המשפחה

תנחומים במות האב

משה זלמנוביץ